

WAT STOND ER VROEGER OP MARKT EN FOOR ?

Uit het stadsreglement van weleer leren we wat er destijds te zien was op markten en foren.

Op de markten en aanpalende straten waren plaatsen ter beschikking voor de verkopers van boter en eieren, verkopers van groenten en fruit, hout en fagoten, kleren enz. Maar ook was er plaats beschikbaar voor "barakken voor spelen, curiositeiten, theaters, enz.". Die laatste werden belast met een standgeld berekend op 10 centiemen per vierkante meter en per dag, maar moesten eerst toestemming krijgen van het schepenkollege.

Boter- en eierverkopers betaalden 26 centiemen voor plaats en bank en op die bank was er plaats voor een mand of kuip.

Hout en fagoten werden "per wagen" op de markt gebracht en van daaruit verkocht. Per wagen werd 25 centiemen standgeld gevraagd.

Groenten en fruit konden afzonderlijk of gezamenlijk verkocht worden. Men mocht het op de grond uitstallen, of op een kraam, wagen of in een mand. Hiervoor werd 10 centiemen per m² aangerekend.

Op bedekte en onbedekte kramen of op de grond werden allerhande goederen, zoals nieuw gemaakte klederen en allerlei spullen verkocht. Hiervoor betaalde men 50 centiemen per vierkante meter. Werden op de grond verkocht: "alle slach van oude klederen en vodden, boeken, enz., daarin begrepen bessems, most en stokken". Tien centiemen per m² maar niet meer dan 3 m. diepte was toegelaten.

Vlees, wild of gevogelte konden op bedekte of onbedekte kramen verkocht worden en per meter lengte werd 25 centiemen aangerekend.

Verkoop van graan "van alle slach" en van vis op de vismarkt was volledig vrij. Voor vis had de stad niet het recht een vergoeding te vragen ingevolge de wet van 1870 over de verkoop van vis.

Kwamen ook naar de markt: zangers en kwakzalvers. Zolang ze slechts op tafels of stoelen stonden betaalden ze per standplaats slechts één frank, maar maakten de kwakzalvers gebruik van een rijtuig, dan was het vijf frank.

Buiten de marktdagen was de verkoop eveneens toegelaten op markten, straten, kaaien en stadsgronden of openbare wegen, uitgezonderd de zeedijk en het Park Leopold. Buiten de "fooretijd" was hiervoor een speciaal standrecht berekend.

Daar waren eerst de barakken voor spelen, curiositeiten, theaters en renbanen (cirques staat in het stadsreglement). Die betaalden 5 centiemen per m² per dag tot 900 m² en wat daarboven gaat wordt slecht met 1 centiem per m² belast.

"Draaiende manegien met houten paarden, enz." betaalden 10 centiemen per m² en per dag.

Verkopers van groenten en/of fruit: 5 centiemen per m² en per dag. Wie dit echter deed buiten de Groentenmarkt en hiervoor eerst toestemming van de politie had gekregen, betaalde 10 centiemen per m² en per dag. Hier waren uitgezonderd de "toegelaten kiosken, nieuwsbladen verkoopende".

De personen die met hun eigen kraam op het "voorland" van het door hen bewoonde huis zitten, mits toestemming van de politie, mochten dit vrij doen.

* * *

Op de foren vond men :

- barakken voor spelen, curiositeiten, theaters en renbanen. Hiervoor betaalden ze per m² en voor de gehele tijd der foor 25 centiemen, wie meer dan 900 m² had, betaalde voor die m² boven de 900 slechts 10 centiemen.
- "Draaiende houten manegien met houten paarden, enz." betaalden 50 centiemen per m² voor de duur van de foor.
- verder had men nog "bedekte kramen zonder onderscheid, etablissementen voor photographen en wafelhuizen". Prijs voor de duur der kermis : 50 centiemen per m².
- onbedekte kramen zonder onderscheid : 30 centiemen per m².

Met zangers en kwakzalvers had men minder vertrouwen : die moesten per dag betalen en per plaats. Stonden ze op een stoel of een tafel, dan was het 50 centiemen en van op een rijtuig was het 2 frank.

Bovendien moesten de foorkramers vooraleer toelating te krijgen hun kraam op te slaan de helft van de standplaatsvergoeding in handen van de politiecommissaris betalen, de andere helft moest betaald worden binnen de 5 dagen na de opening der kermis.

Over de foor van 1899 lazen we een stukje in de krant van die jaren. De foor greep toen plaats in oktober.

Er waren 2 circussen, de carroussel "OPPITZ", verder een wassenbeelden museum met "dingen wreed om te zien", zoals Dreyfus op het Duivelseiland, het opensnijden van een lijk en andere ijzingwekkende taferelen. Er was een poppenspel dat ons doet denken aan SABBE en CONSCIENCE. Inderdaad er verschenen duivels op het toneel die rijkaards, vrekken en andere zondaars aan het oordeel van het publiek onderwierpen en vroegen wat er met die en die moest geschieden en waarop in koor geroepen (of gebruld) werd door het publiek : "in de ketel" en waarop Pietje Pek de sukkelaar met een snuifje verse kolen en vlammen voor zijn zonden deed boeten.

* * *

Het ophalen der standgelden

Markt- en foorkramers moesten natuurlijk standgeld betalen en eveneens betalen voor de schade die ze eventueel aangericht hadden, zoals uitbreken van stenen voor het opslaan van hun barakken.

In die tijd werd het ophalen van die standplaatsgelden openbaar verpacht en dit voor de duur van drie jaar. In bijbelse termen gesproken hadden we hier te doen met een soort "tollenaar" die jaarlijks aan de stad een vast bedrag betaalde in ruil waarvoor hij het recht had de standplaatsvergoedingen voor markten en foren aan het door de gemeenteraad vastgestelde tarief te innen voor eigen zak.

In 1887 had de Gemeenteraad al de bedoeling een overdekte markt voor de verkoop van "groensel, vleesch, fruit, enz." op te richten, waar de standplaatsvergoedingen niet zouden gelden of op een andere manier vastgelegd worden. Het lastenboek van 15 november 1887 voorzag reeds de mogelijkheid dat de bestaande pacht "zonder recht op vergelding voor de pachter" in dergelijk geval zou verbroken worden.

De pachter is verplicht het vastgestelde tarief stipt na te leven en (was dat nog mogelijk toen ?) in geval hij een mindere prijs dan het vastgestelde tarief zou innen zou hij kunnen beboet worden met 100 ₣ ten profijte van de stadskas.

De pachter is bovendien gehouden te leveren en te plaatsen de schragen voor de verkoop van boter en eieren en deze in goede staat te onderhouden.

Voor de "groenseliërs" die op de Groentemarkt een standplaats hadden was er eveneens een voorziening : ze mochten er zonder verhoging van hun standgeld ten hoogste 26 eieren per marktdag verkopen.

De pachter moet er voor zorgen dat onmiddellijk na het eindigen van de markt banken en schragen weggenomen worden en de markt gereinigd is vóór 14 uur. Wanneer er voor langere tijd (de foor bvb.) kramen of barakken geplaatst zijn is de pachter gehouden de plaatsen dagelijks te doen reinigen en met water te besproeien.

De pachter is eveneens verantwoordelijk voor het uitnemen van straatstenen en wanneer dit gedaan wordt, moet diegene die dit doet 8 centiemen per steen aan de pachter betalen, deze laatste is dan gehouden dat de uitgenomen steen terug op zijn plaats gelegd wordt.

* * *

Nog kermistribulaties

Tot in 1888 (en misschien nog later) werd de "foor" gehouden op de Place du Théâtre, het huidige Marie-Joséplein. En ging die foor ook door op dagen van Oostende-Kermis : dag der Zeewijding zoals van oudsher.

Op de zitting van de Gemeenteraad van 15 mei 1888 las de voorzitter een petitiebrief voor ondertekend door mensen die rond de Place du Théâtre woonden en waarin gevraagd werd de foor van de Theaterplaats te verplaatsen daar deze samenviel met de opening van het seizoen en dat de aanwezigheid van barakken nabij het Nieuw Kwartier niet pastte. Die foor moest weg van de Theaterplaats en mocht overal elders geplaatst worden : Sint-Jozefspan, Nieuwstraat, Visserskaai, enz...

Maar op de zitting van de Gemeenteraad van 5 juni van hetzelfde jaar kwam er een petitie van de "cabaretiers" en handelaars van de omtrek van de Theaterplaats waarin aangedrongen werd om de foor op de Place du Théâtre te behouden...

Deze aangelegenheid werd naar een speciale commissie verwezen die op 19 juni 1888 eenparig van advies was het voorstel te hernemen van het Schepencollege van 23 maart 1886 om voortaan de foor te houden op de 1ste tot en met de 3de zondag van oktober, dit met het oog op de hygiëne en de openbare gezondheid. En wat de Theaterplaats betrof, was de commissie eenparig akkoord de foor voor 1888 op deze plaats te houden.

Ik heb niet verder gezocht, maar in 1899 was het al een feit dat de foor in oktober plaats greep en dat hiervoor de Wapenplaats, de Groentemarkt en de Oude Mijnplaats gebruikt werden.

Op de Oude Mijnplaats stond zo ondermeer het circus LIBOTTE

J. KLAUSING

WIE BEZORGT "DE PLATE" DUIDELIJKE FOTO'S VAN OOSTENDSE FOREN VAN VÓÓR 1940 ? TERUG NA GEBRUIK.
